

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1947.

Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden fredagen den 10 januari 1947, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag,

Fredagen den 10 januari,

kl. 11 förmiddagen.

Herr Nilsson, Johan, framträdde till talmansbordet och yttrade: Ärade ledamöter! Enligt riksdagsordningens § 33 tillkommer det mig att föra ordet, och jag får härmed hälsa Eder alla, såväl förutvarande som nytillkomna ledamöter, hjärtligt välkomna till 1947 års lagtima riksdag.

Med tillfredsställelse kunna vi erinra oss de betydelsefulla beslut, som under senare tider fattats för att stärka samhörighetskänslan hos vårt folk och även för att komma i bästa samförstånd med utlandet. Emellertid får det nog stå klart för oss alla, att välfärdsanordningar inte kunna få bestående värde utan allvarligt och väl planerat arbete, som tryggar det finansiella underlaget. Vi få nog inte alltför mycket lita på att det ekonomiska uppsving, som för närvarande är rådande, bliver bestående. Det torde näppeligen vara tillrådligt att helt bortse från erfarenheten, som erinrar om svängningar i konjunkturer. Önskemål komma inte att saknas. Hur lockande och tillfredsställande det än kan vara att fatta beslut, som tillgodose dessa, så hoppas vi att första kammaren, med ständigt erinran om sin ansvarsfulla ställning, efter noggrann och självständig prövning av varje fråga söker komma till resultat, som varaktigt bliva gagneliga för såväl den enskilde medborgaren som för vårt älskade fosterland i sin helhet. Riksdagens arbetsbörda växer årligen, men noggrannhet i omsorgsfull prövning får därför inte eftersättas.

Under förhoppning om att denna inställning besjäljar oss alla, öppnas detta sammanträde.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat byråchefen i kontrollstyrelsen Lode Wistrand att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 2 januari 1947.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att

närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas, innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Edv. Björnsson, I. Andersson och D. Hall samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Örne, E. Eriksson och A. W. Strand.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för 20 personer, som vid val i september 1946 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1947.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Den återopade förteckningen, som jämväl upplästes, lydde sålunda:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 2 januari 1947.

Stockholms län och Uppsala län

1. Statsrådet Gustav Möller, Stockholm.
2. Friherre Carl Beck-Friis, Harg.
3. Köpmannen Laur Franzon, Norrtälje.
4. F. d. typografen Carl Primus Wahlmark, Uppsala.
5. Inspektrisen Ingrid Osvald, Vattholma.
6. Förutvarande statsrådet Albert Forslund, Spånga.
7. Lantbrukaren Gunnar Lodenius, Hammarby.
8. Landstingsmannen F. W. Thun, Åkersberga.
9. Professorn Nils Herlitz, Djursholm.
10. Ombudsmannen Einar Eriksson, Uppsala.

Västerbottens och Norrbottens län

11. F. d. distriktskamreraren Ernst Hage, Luleå.
12. Folkskolinspektören Ragnar Bergh, Luleå.
13. F. d. lokomotivföraren Karl Aug. Johansson, Vännäs.
14. Hemmansägaren P. J. Näslund, Sörnoret, Åsele.
15. Kronojägaren J. F. Grym, Svanstein.
16. Småbrukaren Lage Svedberg, Burträsk.
17. Fältläkaren P. G. Lundgren, Umeå.
18. Hemmansägaren Hugo Sundberg, Bredåker, Åkernäs.
19. Hemmansägaren L. E. Andersson, Hedensbyn.
20. Redaktören Sven Linderot, Stockholm.

Vidare upplästes och lades till handlingarna ett från justitiedepartementet ankommet protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1947.

Till justitiedepartementet hade den 7 januari 1947 från länsstyrelsen i Skaraborgs län inkommit fullmakt för landstingsmannen Torsten Isaksson, Ekedal, Synnerby, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot

av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Branting*,
 » *Nerman*,
 » *Boman*,
 » *von Heland*.

Följande till kammaren inkomna ansökningar upplästes:

Till riksdagens första kammare.

Härmed får jag vördsamt anhålla om befrielse från riksdagsarbetet den 10 och 11 januari på grund av utrikes resa.

Stockholm den 4 januari 1947.

Georg Branting.

Till riksdagens första kammare.

Härmed får jag vördsamt anhålla om ledighet fredagen den 10 januari 1947 till kl. 16 för viktigt sammanträde i hemorten.

Stockholm den 9 januari 1947.

Erik von Heland.

De begärda ledigheterna beviljades.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Nilsson, Johan ..... med 139 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Gränebo ..... med 105 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Åkerberg ..... med 93 röster.

Herr **talmannen** yttrade: Genom de nu förrättade valen ha såväl talmannen som vice talmännen fått sina uppdrag förnyade. Jag anhåller att å såväl talmannens som vice talmännens vägnar få framföra vårt gemensamma vördsamma och hjärtliga tack för detta förnyade förtroende.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet G. H. Berggren ..... med 85 röster.

Kanslirådet Berggren fick nu företräda, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem
Lode Wistrand.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att lördagen den 11 innevarande månad kl. 11 förmiddagen infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 75 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.58 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 11 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10.30 förmiddagen.

Herrar *Nerman* och *Boman* anmälde, att de infunnit sig vid riksdagen, den förre innevarande dag och den senare under gårdagen.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde måndagen den 13 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna,

dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen yttrade vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas onsdagen den 15 i denna månad, val av ledamöter och vid sammanträde påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

Ordet lämnades härefter till herr **andre vice talmannen**, som anförde: Herr talman! Jag ber att få hemställa, att första kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter i de ordinarie utskotten, förutom utrikesutskottet, vad denna kammar beträffar måtte bestämmas till: för konstitutionsutskottet 15, för statsutskottet 20, för bevillningsutskottet 15, för bankoutskottet 10, för första lagutskottet 12, för andra lagutskottet 13 och för jordbruksutskottet 11.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.34 förmiddagen, att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 förmiddagen.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 förmiddagen till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av domprosten i Härnösand Gunnar Hultgren. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr **talmannen** framträdde därpå och yttrade:

Allernådigste Konung, Eders Maj:t!

När Sveriges riksdag i dag möter upp inför landets Konung, så ha vi att med beundran och tacksamhet blicka tillbaka. Eders Maj:t har påbörjat sitt 40:e regeringsår. Även om dessa händelserika år präglats av föresatsen att under alla förhållanden landets och folkets välfärd varit den uppgift, som Eders Maj:t orubbligen vidblivit, så kunna vi inte bortse ifrån att de hotfulla fruktansvärda faror, som under den långa regeringstidens många krigsår varit överhängande, kunde dragit oss in i fasansfulla olyckor. Med lugn och klokhet har Eders Maj:t, med folket, lotsat landets öden så, att vi ha den största anledning att prisa vårt nuvarande läge som lyckosamt. Det gäller nu att bevara och väl förvalta denna välfärd. Samförstånd utåt och inåt är ett huvudvillkor. Stöd och bistånd åt krigshärdade länder måste vi med god vilja vara behjälpliga med. Vår egen trygghet och vår egen självförsörjning få dock inte komma i skymundan. Förslag, som syfta till förbättrad levnadsstandard och trygghet, stadfästas. Väl planlagt arbete, förenat med klok hushållning, måste till för att dessa beslut skola få bestående värde. Den storartade utveckling, som under Eders Maj:ts långa regeringstid ägt rum, torde kunna leda till förbättrade och lyckligare förhållanden. Den glädje Eders Maj:t helt naturligt givit uttryck åt över prins Carl Gustafs, hertigens av Jämtland, födelse, finner förvisso varmaste instämmanden från Sveriges folk. Med tillönskan om lycka och välgång för Konung och konungahus frambär jag till Eders Maj:t första kammarens undersåttliga vördnad, tillit och trohet.

Sedan andra kammarens talman därefter i denna kammarens namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammarens undersåttliga vördnad, fingo talmännen vardera mottaga, av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet Wigforss ett exemplar av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1947/48, och nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, samt av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Zetterberg ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse till 1947 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.22 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Måndagen den 13 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr *Branting* anmälde, att han infunnit sig vid riksdagen.

Herr statsrådet *Mossberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 3, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur m. m.;

nr 4, angående ändring av grunderna för bekämpande av sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur;

nr 5, angående överlåtelse av visst område till Dorotea kommun i Västerbottens län;

nr 6, angående befrielse från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp;

nr 9, med förslag till lag om dyrtidstillägg under senare halvåret 1947 å folkpensioner och invalidunderstöd, m. m.;

nr 10, angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande visst torrlägningsföretag, m. m.;

nr 11, angående befrielse från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp; samt

nr 12, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 11 januari 1947.

Till justitiedepartementet hade den 11 januari 1947 från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län inkommit fullmakt för metallarbetaren Anton Norling, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Herr *Norling* infann sig härefter och intog sin plats i kammaren.

Företogs val av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Bergh, Ragnar, ...	med 70 röster,
» Björnsson	» 70 » ,
» Friggeråker	» 70 » ,
» Ström	» 70 » .

Anställdes val av fyra ledamöter för att deltaga i talmansöverläggningarna; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Andersson, Elon, ...	med 57 röster,
» Bärg, Johan, ...	» 57 » ,
» Domö	» 57 » ,
» Tjällgren	» 57 » .

Företogs val av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Wahlmark	med 48 röster,
» Velander	» 48 » .

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts den 11 innevarande månad på rikssalen överlämnade berättelse till 1947 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts den 11 i denna månad på rikssalen överlämnade propositioner:

- nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1947/48; och nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47.
-

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens år 1946 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1945—30 juni 1946.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1946 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1946 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1945—30 juni 1946 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmannens vid innevarande riksmöte avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 3—6 och 9—12.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

- nr 1, av herr *Ohlsson, William*, om byggande av en fiskehamn vid Örnahusen;
  - nr 2, av herr *Wahlmark m. fl.*, om beredande av statsbidrag till avlöning åt lärare i manlig slöjd vid statsunderstödda sinnesslöskolor;
  - nr 3, av herr *von Heland*, om tullfrihet för viss elektrisk materiel samt för maskiner och redskap för jordbrukets behov;
  - nr 4, av herr *Sten m. fl.*, om laglig reglering av arbetstiden i flottningsarbete; samt
  - nr 5, av fru *Alm* och herr *Aman*, om utredning av förhållandena inom bokförlagsverksamheten och bokdistributionen i landet.
-

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.32 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 15 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet *Danielson* avlämnade
dels Kungl. Maj:ts skrivelse nr 7, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;
dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:
 nr 8, med förslag till lag angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.; och
 nr 13, med förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med hänvisning till bifogat läkarintyg får jag härmed anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 14 januari t. o. m. 26 januari.

Avesta den 14 januari 1947.

Sven Boman.

Att riksdagsman *Sven Boman* på grund av sjukdom är oförmögen att inställa sig i riksdagen under tiden 14—26 januari intygas.

Avesta den 14 januari 1947.

K. Kvarnström.

Stadsläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Herr **talmannen** yttrade: Innan de nu förestående valen företagas, ber jag att för kammaren få uppläsa 1 § i Kungl. Maj:ts stadga om val till riksdagens utskott den 26 maj 1909:

»Val av ledamöter i utskott skall förrättas med valsedlar, å vilka före namnen utsatts partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsmän eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt äro omärkta.

Namnen skola å valsedeln uppföras i en följd, det ena under det andra.

Valsedlarna skola för att bli va gällande vara enkla, slutna, hoprullade och fria från överstrykningar. Sedel må ej upptaga flera men väl färre namn än det antal personer valet avser. Där något namn å sedeln är tvetydigt, gälle den dock för övriga namn.»

Företogs val av åtta ledamöter i utrikesutskottet. Därvid avlämnades 96 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sandler,
» Åkerberg,
» Domö,
» Bårg, Johan,
» Gränebo,
» Björnsson,
» Anderson, Axel Ivar,
» Andersson, Elon.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtas.

Anställdes val av tio ledamöter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 91 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Karlsson, Gottfrid,
» Ström,
» Herlitz,
» Johanson, Karl,
» Andersson, Jones Erik,
» Elmgren,
» Mattsson,
» Björck,
» Lindén,
» Gustavson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av tolv ledamöter i statsutskottet. Därvid avlämnades 78 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Olsson, Oscar,
» Pauli,
» Johansson, Johan Bernhard,
» Lindström,
» Gränebo,
» Larsson,
» Andersson, Karl,
» André,
» Bergvall,
» Karlsson, Gustaf,
» Heiding,
» Mannerskantz.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tio ledamöter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 76 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom två upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Bärq, Johan,
» Wahlmark,
» Velander,
» Sjödahl,
» Elofsson, Gustaf,
» Ekman,
» Ericson, Frans,
» Wehtje,
» Andersson, Elon,
» Björnsson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 73 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Åkerberg,
» Sandén,
» Andersson, Gunnar,
» Sundvik,
» Friggeråker,
» Leander,
» Edin,
» Petersson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 72 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Schlyter,
» Wagnsson,
» Ewerlöf,
» Branting,
» Westman,
» Ahlkvist,
» Ekströmer,
» Lindblom.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 69 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Linder,
» Norman,
» Wistrand,
» Forslund,
» Löfvander,
» Hage,
» Björkman,
» Holmbäck.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 68 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Eriksson, Carl Edmund,
» Andersson, Alfred,
friherre Beck-Friis,
herr Anderberg,
» Tjällgren,
» Olsson, Nils,
» Bondeson,
» Näslund.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 3, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 15 §§ förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur m. m.;

nr 4, angående ändring av grunderna för bekämpande av sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur;

nr 5, angående överlåtelse av visst område till Dorotea kommun i Västerbottens län; och

nr 6, angående befrielse från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 9, med förslag till lag om dyrtidstillägg under senare halvåret 1947 å folkpensioner och invalidunderstöd, m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 10, angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande visst torrlägningsföretag, m. m.;

nr 11, angående befrielse från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp; samt

nr 12, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 1, av herr *Ohlsson, William*, om byggande av en fiskehamn vid Örnahusen; och

nr 2, av herr *Wahlmark* m. fl., om beredande av statsbidrag till avlöning åt lärare i manlig slöjd vid statsunderstödda sinnesslöskolor.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *von Helands* motion, nr 3, om tullfrihet för viss elektrisk materiel samt för maskiner och redskap för jordbrukets behov.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Sten* m. fl. väckta motionen, nr 4, om laglig reglering av arbetstiden i flottningsarbete.

Föredrogs och hänvisades till ett tillfälligt utskott den av fru *Alm* och herr *Aman* väckta motionen, nr 5, om utredning av förhållandena inom bokförlagsverksamheten och bokdistributionen i landet.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 7, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Berndt Gunnar Emil Danielson att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava inseende över riksdagens kansli.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 8 och 13.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 6, av herr *Bondeson* m. fl., om ändrad ordning för kungörande av tid och ställe för röstlängds framläggande till granskning;

nr 7, av herr *Näsström* m. fl., angående vissa anslag till byggande av bygdevägar, ödebygdsvägar och enskilda vägar;

nr 8, av herr *Aman* och fru *Alm*, om en översyft av de nuvarande statsbidragen till yrkesundervisningen;

nr 9, av herr *Velander* m. fl., om uppdelning av Västernorrlands län i två landsantikvariedistrikt;

nr 10, av herrar *Bondeson* och *Anderberg*, om förbättrade pensionsförmåner för t. f. ordinarie provinsialläkaren G. Larssons efterlevande;

nr 11, av herr *Bondeson* m. fl., om pension åt vissa f. d. landstormsofficerare och f. d. officerare i frivilliga automobilkåren, vilka erhållit anställning i arméns reserv; samt

nr 12, av herr *Bondeson* m. fl., angående lagstadgad kontroll över handeln med s. k. bekämpningsmedel.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens första kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 13 januari 1947.

Till en början beslöto herrar deputerade beträffande kanslitjänstemännen, att de skulle utgöras av en notarie, tre förste stenografer, tio stenografer, en förste kanslist, en kanslist tillika registrator och fyra kanslister.

Herrar deputerade antogo till

notarie (stomnotarie):

Wistrand, L., byråchef i kontrollstyrelsen;

förste stenografer:

Elfner, E.,

Lundman, A., och

Stäckig, S., redaktör;

stenografer:

Torbiörn, G.,
 Hedelius, E., kammarrättsråd,
 Ekman, E. L., redaktör,
 Julin, G., redaktör,
 Eriksson, A., fil. kand.,
 Skarvall, K.-E., amanuens vid Stockholms rådhusrätt,
 Grass, N., jur. kand.,
 Lagerström, L., sekreterare,
 Berggren, E., jur. kand., och
 Nilsson, O., teknolog;

förste kanslist:

Carlén, E., kammarskrivare i tullverket;

kanslist tillika registrator:

Vide, T.; samt

kanslister:

von Krusenstjerna, G., t. f. andre kanslisekreterare i ecklesiastikdepartementet,
 Stenwall, W., postkontrollör,
 Löfblad, Margit, fröken, och
 Elfner, T., jur. stud.

Det skulle antecknas, att Carlén och Vide redan den 8, Löfblad den 9 samt Wistrand, Stäckig, Eriksson och von Krusenstjerna den 10 innevarande januari på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren.

Beträffande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade, att en förste vaktmästare och nio vaktmästare skulle anställas hos kammaren; och antogos därefter till förste vaktmästare C. Jensen samt till vaktmästare S. Nilsson, H. Eriksson, K. Swenson, R. Sidén, T. Hollner, T. Westblad, L. Lövving, B. Selfvin och B. Alfvín.

Åt Nilsson uppdrogs att ombestyra utdelningen av postförsändelser till kammarens ledamöter m. m.

Här skulle antecknas att Jensen, Nilsson och Eriksson redan den 2 samt övriga vaktmästare med undantag av Alfvín den 9 denna månad börjat tjänstgöra hos kammaren.

Det skulle åligga den sålunda antagna personalen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

År och dag som ovan.

In fidem

G. H. Berggren.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.10 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Torsdagen den 16 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Justerades protokollen för den 10, 11 och 13 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Undertecknad får härmed hemställa om befrielse från riksdagsarbetet på grund av sjukdom med stöd av bifogade läkarintyg.

Falun den 14 januari 1947.

And. Sundvik.

Riksdagsman *Anders Sundvik*, f. $11\frac{1}{2}$ 1888, Falun, har vid undersökning denna dag befunnits lida av bältros, på grund varav han är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet fr. o. m. denna dag under minst två veckor, intygas på heder och samvete.

Falun den 14 januari 1947.

E. Sanner,
leg. läkare.

På gjord proposition bifölls ansökningen för den tid, varunder herr Sundvik på grund av den i läkarintyget angivna sjukdomen vore oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet.

Företogs val av åtta suppleanter i utrikesutskottet. Därvid avlämnades 96 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Lindström,
» Pauli,
» Wistrand,
» Ekman,
» von Heland,
» Strand,
» Nordenson,
» Bergvall.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 77 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sandberg,
 » Söderdahl,
 » Bondeson,
 » Nilsson, Hjalmar,
 » Nilsson, Bror,

fru Alm,

herr Thun,
 » Arrhén,
 » Englund,
 » Sjö,
 » Sundberg, Hugo,
 » Lodenius,
 » Bergh, Ragnar,
 » Löthner,
 » Holmbäck.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tjugu suppleanter i statsutskottet. Därvid avlämnades 70 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Boman,
 » Anderson, Gustaf Iwar,
 fröken Andersson,
 herr Gillström,
 » von Heland,
 » Berling,
 » Ericson, Johan Eric,
 » Sundberg, Carl,
 » Albertsson,
 » Näsström,
 » Rosenberg,
 » Andersson, Gustav Emil,
 » Hesselbom,
 » Bergh, Ragnar,
 » Olsson, Karl Johan,
 » Andersson, Gunnar,
 » Wetter,
 » Persson, Ivar,
 » Lundgren,

fröken Osvald.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 53 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Berg, Robert,
 » Heüman,
 » Anderson, Axel Ivar,
 » Franzon,
 » Näsgård,
 » Ramberg,

herr Rosander,
» Nordenson,
» Wetter,
» Widner,
» Eriksson, Einar,
» Ljungdahl,
» Ericsson, Carl Eric,
» Englund,
» Isaksson.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tio suppleanter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 54 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Fahlander,
» Andersson, Birger,
» Nordenson,
» Grym,
» Ljungdahl,
» Persson, Einar,
» Johannesson,
» Wehtje,
» Annér,
» Persson, Karl.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 60 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Krügel,
» Olofsson,
» Löthner,
fru Sjöström-Bengtsson,
herr Lodenius,
» Ohlsson, William,
» Lindgren,
» Arrhén,
» Bergquist,
» Herlitz,
fru Svenson,
herr Annér.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tretton suppleanter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 55 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sten,
» Strand,
fröken Andersson,

herr Elowsson, Nils,
» Hallagård,
» Söderkvist,
» Uhlén,
» Hagman,
fröken Osvald,
herr Nerman,
» Aman,
» Wahlund,
» Ericsson, Carl Eric.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av elva suppleanter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 66 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Dahlström,
» Svedberg,
» Hagman,
» Jonsson,
» Nilsson, Bror,
» Johansson, Henry,
» Isaksson,
» Sundelin,
» Björck,
» Krügel,
» Andersson, Lars.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 8, med förslag till lag angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.; och
nr 13, med förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet den av herr *Bondeson* m. fl. väckta motionen, nr 6, om ändrad ordning för kungörande av tid och ställe för röstlängds framläggande till granskning.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 7, av herr *Näsström* m. fl., angående vissa anslag till byggande av bygdevägar, ödebygdevägar och enskilda vägar;
nr 8, av herr *Aman* och fru *Alm*, om en översyn av de nuvarande statsbidragen till yrkesundervisningen; samt
nr 9, av herr *Velander* m. fl., om uppdelning av Västernorrlands län i två landsantikvariedistrikt.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:

nr 10, av herrar *Bondeson* och *Anderberg*, om förbättrade pensionsförmåner för t. f. ordinarie provinsialläkaren G. Larssons efterlevande; och

nr 11, av herr *Bondeson* m. fl., om pension åt vissa f. d. landstormsofficerare och f. d. officerare i frivilliga automobilkåren, vilka erhållit anställning i arméns reserv.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Bondeson* m. fl. väckta motionen, nr 12, angående lagstadgad kontroll över handeln med s. k. bekämpningsmedel.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 13, av herr *Herlitz*, om intensifiering av utrikesnämndens verksamhet;

nr 14, av herr *Herlitz*, om överflyttning till utrikesutskottet av granskningen av statsrådsprotokollen i utrikesärenden;

nr 15, av herr *Herlitz*, angående åtgärder för stärkande av riksdagens kontrollmakt över regering, förvaltning och rättskipning;

nr 16, av herr *Herlitz*, om vidgad medbestämmanderätt för riksdagen beträffande författningar, som innebära väsentliga ingrepp i medborgares frihet och egendom;

nr 17, av herr *Schlyter* m. fl., om inrättande av en riksdagens ombudsmannabefattning för övervakning av frihetsberövanden;

nr 18, av herrar *Nerman* och *Johannesson*, om förslag till fast lönestat för Sveriges för närvarande oavlönade konsulära representation i utlandet;

nr 19, av herr *Schlyter*, om uppflyttning i högre lönegrad av föreståndaren för kronohäktet i Örebro Ragnar Leufstedt;

nr 20, av herr *Karlsson, Gustaf*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Marinen: Fartygsbyggnader;

nr 21, av herr *Olofsson*, om anslag till väg Tännäs kyrkby—Tännåns kraftstation;

nr 22, av herr *Gustavson* och herr *Andersson, Karl*, om statsbidrag till ett vattenförsörjnings- och avloppsföretag inom Öckerö kommun;

nr 23, av herr *Lindström*, om anslag till resestipendier åt journalister;

nr 24, av herr *Nerman*, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 9 § giftermålsbalken m. m.;

nr 25, av herrar *Ahlkvist* och *Leander*, om ändring i 14 kap. 15 § och 15 kap. 23 och 24 §§ strafflagen;

nr 26, av herr *Lindén* m. fl., om ökat anslag till samfundet för hembygdsvård;

nr 27, av herr *Bergh, Ragnar*, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till jordbrukets yrkesskolor;

nr 28, av herr *Bergh, Ragnar*, om åtgärder för laxstammens bibehållande och eventuella utökande;

nr 29, av herr *Grym* m. fl., om statsbidrag till Rånebygdens kalkbruksförening u. p. a. för uppförande av en kalkbruksanläggning;

nr 30, av herr *Herlitz*, om vidsträcktare publicering av Kungl. Maj:ts beslut i statsrådet;

nr 31, av herr *Hesselbom* och herr *Andersson, Birger*, om utredning angående en statlig elektrisk storindustri; samt

nr 32, av herr *Nerman*, om strykning av greve- och friherretitlarna i statskalendern och riksdagens kamrars ledamotsförteckningar.

Herr Herlitz erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Enligt lagen om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m., som i huvudsakligen oförändrad form gällde fr. o. m. 1940 t. o. m. den 30 juni 1945, kunde, där det fanns erforderligt för att hindra eller uppdaga vissa i lagen angivna brott även för vissa andra särskilt angivna ändamål, bl. a. »expediering av post-, telegraf-, järnvägs- eller annan försändelse inställas eller fördröjas eller försändelsens innehåll granskas och censureras».

Interpellation ang. skedd publicering av uppgifter, som inhämtats enligt tvångsmedelslagen.

Frågan om möjligheten att utnyttja den kunskap, som genom åtgärder av nämnda art vunnits, för andra ändamål än de av lagen angivna har vid flera tillfällen varit föremål för uppmärksamhet. Sålunda uttalade konstitutionsutskottet i sitt 1942 avgivna dechargebetänkande (i det närmaste enhälligt), att då i en av Kungl. Maj:t utfärdad tillämpningskungörelse beträffande telefonsamtal föreskrivits att vad som inhämtats genom uppteckning eller avlyssnande av sådana samtal icke finge yppas i vidare mån än som erfordrades för vinnande av det med undersökningen avsedda ändamålet, därmed »den gräns angivits som icke bör få överskridas vid begagnande av upptecknade eller avlyssnade telefonsamtal». »Dessa få» — tillades i anledning av vissa av utskottet gjorda iakttagelser — »alltså icke utnyttjas i syfte att bereda staten såsom part i en civil rättegång en förmånligare ställning.» Då första lagutskottet 1944 tillstyrkte, att tvångsmedelslagen skulle erhålla fortsatt giltighet, fann sig utskottet föranlåtet att »starkt understryka angelägenheten av att de särskilda tvångsmedlen ej tillgripas eller utnyttjas för andra syften än de i lagen uttryckligen medgivna». Lagens tillämpning blev i justitieombudsmannens till 1945 års riksdag avgivna ämbetsberättelse föremål för en ingående undersökning (s. 167 ff.). Särskilt uttalade sig justitieombudsmannen om möjligheten att utnyttja av säkerhetstjänsten vunnen kännedom om utfört eller planerat brott som ej nämnes i 2 § tvångsmedelslagen; sådant utnyttjande borde enligt hans mening endast under särskilda förutsättningar få äga rum. Mera tvivelaktigt vore, huruvida en informationsverksamhet (med anlitan av kunskap vunnen med hjälp av nämnda §) av den omfattning, som ägt rum, vore förenlig med tvångsmedelslagen. Justitieombudsmannen hade emellertid »kommit till den uppfattningen att någon befogad anmärkning härutinnan icke kan riktas mot säkerhetstjänsten». Om de åtgärder som härutinnan vidtagits av Kungl. Maj:t kunde justitieombudsmannen givetvis ej uttala sig (jfr emellertid reservation vid konstitutionsutskottets dechargebetänkande 1945 s. 10).

Nu har i en på offentligt uppdrag verkställd — det har ej upplysts om vem som meddelat uppdraget — och nyligen publicerad redogörelse för »Den tyska propagandan i Sverige under krigsåren 1939—1945» (Statens offentliga utredningar 1946: 26) offentliggjorts en stor samling av uppgifter ur bl. a. brev, telefonsamtal och telegram vilka passerat säkerhetstjänstens olika organ.

Då den publicering som sålunda ägt rum icke synes väl överensstämma med förut godtagna principer för utnyttjande av sådant material som åtkommit med stöd av 2 § tvångsmedelslagen, eller med rättsstatliga grundsatser, som det synes mycket angeläget att upprätthålla, anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet Mossberg, till vilken redogörelsen avlämnats, framställa följande fråga:

På vilka skäl har publicering av brev, telegram och telefonsamtal, om vilka kännedom vunnits med stöd av tvångsmedelslagen, ansetts kunna äga rum?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Linder* för tiden från och med den 20 innevarande månad till och med den 1 nästkommande februari.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.12 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.
